

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ
КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ»**

Виконала: студентка II курсу
групи PO1-M20z
спеціальності 013 Початкова освіта
Стоколос Жанна Степанівна

Керівник: **Третяк Н.В.**,
кандидат філологічних наук, доцент

Рецензент: **Гордійчук М.С.**,
кандидат педагогічних наук, доцент

Кам'янець-Подільський – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА ЗАСАДАХ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ.....	5
1.1. Компетентність як основна категорія педагогіки.....	5
1.2. Розвиток мовлення як ключове поняття.....	7
1.3. Інноваційні технології з формування комунікативної компетентності учнів початкової школи.....	10
1.4. Використання веб-квестів у практиці загальних закладів середньої освіти.....	17
Висновки до 1 розділу.....	42
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ.....	44
2.1. Інтерактивні технології навчання в системі розвитку комунікативних умінь і навичок.....	44
2.2. Проведення експериментального дослідження.....	53
Висновки до 2 розділу.....	59
ВИСНОВКИ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62

ВСТУП

Одним із важливих завдань, які зазначені в Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, є створення сприятливих умов для формування освіченої людини, творчої особистості, реалізації та самореалізації її природних здібностей і можливостей в освітньому процесі. Формування такої активної особистості відбувається шляхом розвитку комунікативної компетентності, яка є однією із основних у концепції „Нової української школи”. Зокрема, у документі зазначено: „Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами – це вміння усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання, письмо, застосування мультимедійних засобів). Здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні, на роботі, вдома, у вільний час. Усвідомлення ролі ефективного спілкування” [4, с. 11].

З огляду на це, актуальність дослідження зумовлена посиленням інтересом до формування комунікативної компетентності в учнів початкової школи інноваційними засобами. Чимало наукових досліджень присвячено пошуку дидактичних шляхів розвитку комунікативних умінь та навичок школярів (Б. Чабанський, Л. Виготський, Т. Гальперін, О. Савченко, О. Леонтьєв, В. Мухіна, Г. Ушакова, В. Бадер, Л. Варзацька та ін.).

Мета роботи – обґрунтувати доцільність використання інноваційних засобів для формування комунікативної компетентності учнів початкової школи. Розвиток та формування комунікативних навичок є результатом вивчення української мови, що, по суті, пов’язано з розвитком вміння особи сприймати світ та контактувати з іншими. «Спілкування рідною мовою вимагає володіння словниковим запасом, знання функціональної граматики мови, типів мовленнєвої взаємодії, видів художніх та нехудожніх жанрів, основних рис різних стилів мови та мовних реєстрів» [6].

Об’єкт дослідження – процес формування комунікативних умінь

молодших школярів молодших школярів на уроках української мови.

Предмет дослідження – «інноваційні технології як засіб формування комунікативної компетентності учнів початкових класів» [6].

Завдання дослідження:

«1) проаналізувати психолого-педагогічну літературу з проблеми дослідження;

2) вивчити передовий досвід вчителів початкової школи;

3) виявити рівень сформованості комунікативної компетентності учнів початкових класів;

4) скласти систему завдань до художніх творів на основі інноваційних технологій для формування мовної компетентності в учнів та перевірити їхню ефективність» [6].

Гіпотеза дослідження – формування мовної компетентності учнів буде ефективним за умови систематичного проведення лексичної роботи на уроках української мови та літературного читання та використання різних видів інноваційних технологій для роботи молодших школярів над мовним матеріалом» [8].

Методи дослідження: «теоретичні – аналіз наукової психологопедагогічної та методичної літератури, досвіду роботи вчителів-практиків; синтез опрацьованих матеріалів; класифікація; конкретизація; систематизація; узагальнення; емпіричні – спостереження, педагогічний експеримент (поетапно)» [8].

Практична значущість дослідження: «розроблену систему завдань можуть використовувати вчителі початкових класів на уроках української мови та літературного читання в початкових класах» [6].

Структура магістерської роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу та загального, списку використаної літератури.

ВИСНОВКИ

Досліджуючи проблему формування комунікативної компетентності у молодших школярів, ми можемо сказати:

1. «Комунікативна компетентність розглядається не тільки як певна сума знань, а як така, що базується на цих знаннях, а також цінностях, здібностях, одержаних у процесі засвоєння основ лексикології. Робота над вивченням лексичного матеріалу в початкових класах має велике загальноосвітнє і практичне значення. Вивчення його розширює знання учнів про мову, ознайомлює з одиницею мови — словом, є головним джерелом збагачення словника учнів. Вивчення лексики розвиває увагу учнів до значення й уживання слів у власному мовленні, виховує потребу в доборі необхідного слова для точного висловлювання думки, розвиває чуття мови. Саме через інтерес до лексики виховується інтерес до мови загалом» [23].

2. «Державні вимоги орієнтують нас на те, щоб ми формували в учнів уявлення про слово, як засіб створення художнього образу. Під час навчального процесу, учні повинні навчитися помічати особливості авторського вибору слів, засобів вираження емоцій, почуттів, ставлення до зображуваних подій, вчинків героїв» [3].

3. «Інноваційну педагогічну діяльність було визначено, як цілеспрямовану діяльність, яка зорієнтована на зміну та розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів та одержання нового знання. Інноваційні технології є ефективним способом організації на сучасному рівні навчально-виховного процесу з метою досягнення певної мети» [2].

4. «Потрібно зауважити, що більшість учителів-практиків на уроках літературного читання мало приділяють уваги введенню нової лексики в словниковий запас учнів. Вагома більшість під час словникової роботи обмежуються звичайним тлумаченням слова за допомогою словника. Забуваючи, що нові слова можна пояснювати за допомогою похідного від нього слова, ілюстрації, введення в словосполучення, пошук синоніму і т.д.»

[23]

5. «Вивчивши та проаналізувавши теоретичне підґрунтя теми нашого дослідження, ми можемо говорити про те, що формування лексичної компетентності є одним із основних завдань початкової школи» [4]

6. У процесі дослідження ми визначили наявний рівень сформованості мовленнєвої компетентності в 3-А та 3-Б класі; запровадили систему завдань з її розвитку; перевірили результативність складеної програми.

7. Нами були отриманні такі результати: високий рівень сформованості лексичної компетентності значно підвищився в 3-Б класі (контрольному) на 1,1%, а в 3-А класі (експериментальному) на 6,6%. Підвищився достатній рівень в 3-Б класі (контрольному) на 2,7%, а в 3-А класі (експериментальному) на 7,3%. Знизився середній рівень в 3-Б класі (контрольному) на 1,2%, а в 3-А класі (експериментальному) на 8,3 %. Знизився і початковий рівень в 3-Б класі (контрольному) на 2,6%, а в 3-А класі на 5,6%. Отже, ми можемо говорити про те, що запропонована система завдань, з використанням інноваційних технологій навчання, є ефективним засобом для формування комунікативної компетентності молодших школярів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алендарь Надія. Застосування ігрових технологій на уроках у початкових класах [Електронний ресурс] / Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2017. Розділ 2. Теорія навчання. 1 (350). Режим доступу: http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/13776/1/%D0%90%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%8C_21-25.pdf
2. Бугайова Н.А., Вікторіна О.М. Квести і проєкти з використанням. Кіровоград: КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2016. 64 с.
3. Васильєва О. В. Критерії та рівні сформованості комунікативної компетентності молодших школярів / 2013. Вип. 20. С. 16-22.
4. Веб-квест на уроках української мови та літератури як засіб активізації навчальної діяльності учнів [Електронний ресурс]: посібник / [Гарбовська Л. Г., Рожок І. Л., Сукач Н. В.] // Освіта.ua. Форум педагогічних ідей "Урок".
5. Веб-квест як педагогічна технологія: посібник для формування нових знань і навичок щодо використання сучасних ІТ-технологій / матеріали підготувала І. М. Блідар; держ. навч. закл. «Кіровоградський професійний лицей сфери послуг». Кропивницький, 2017. 70 с.
6. Використання пошукової технології для посилення пізнавальної діяльності учнів: збірник матеріалів обласної веб-конференції / В. М. Шемшур, Б. С. Безпоясний. Черкаси: Видавництво КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», 2016. 57 с.
7. Гірник А.В. Застосування ІКТ на уроках української мови та літератури: теорія, практика, досвід / Вивчаємо українську мову та літературу. 2016. №15. С. 8-9.
8. Горєлова О. В. Роль ігрових технологій у розвитку комунікативної компетентності молодших школярів [Електронний ресурс] / На Урок:

освітній проект: [офіц. сайт]. Електрон. декст. дані. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/rol-igrovihtehnologiy-u-rozvitku-komunikativno-kompetentnosti-molodshihshkolyariv-42514.html>

9. Дементієвська Н. П., Морзе Н. В. Комп'ютерні технології для розвитку учнів та вчителів // Інформаційні технології і засоби навчання: Зб. наук. праць / За ред. В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука / Інститут засобів навчання АПН України. Київ : Атіка, 2005. с. 120–134.

10. Державний стандарт початкової загальної освіти. Початкова освіта. 2018. С. 8–30.

11. Дичківська, Ілона Миколаївна. Інноваційна технологія навчання : навч. посіб. / Київ : Академвида, 2004. 351 с. (Альма-матер). Досвід учителів України з використання хмарних сервісів у системі загальної середньої освіти: збірник наукових праць / за заг. ред. С. Г. Литвинової. Київ. : Компринт, 2016. 310 с.

12. Дубяга С. М. Педагогічні технології в початковій школі: навч.-метод. посіб. для студ. вищих навч. закл. напряму підготовки "Початкова освіта" / Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. 160 с. (Інновації в початковій школі).

13. Єфіменко І. М. Формування комунікативної компетенції учнів початкових класів шляхом використання інтерактивних методів навчання / Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. 2019. Вип. 177(1). С. 161-165.

14. Жуковський В. М. Роль учителя у процесі формуванні комунікативної компетентності молодших школярів на основі структурного підходу до особистості / ScienceRise. Pedagogical Education. 2017. № 12. С. 48-54.

15. Журба К. Квест як засіб формування національно-культурної ідентичності підлітків / Рідна школа. 2017. №11-12. С. 44-52.

16. Збірник виступів учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції вищих навчальних закладів України теми: «Використання інноваційних технологій в освітньому просторі». Київ : Філія «Білгород-Дністровський економіко-правовий коледж» Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2019. 133 с.

17. Ільченко О. В. Використання веб-квестів у навчально-виховному процесі [Електронний ресурс] / Освіта.ua. Форум педагогічних ідей. Режим доступу: http://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/32834/

18. Інновації у сучасній початковій школі/Упоряд. З. М. Онишків. Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2010. 254 с.

19. Караман С.О. Упровадження педагогічних інновацій у теорію і практику професійної підготовки вчителя-словесника. *Вісник Львівського університету. Серія: Філологічна*. Львів, 2010. Вип. 50. С. 87—98.

20. Караман С.О., Караман О.В., Плющ М.Я. Сучасна українська літературна мова. Київ : Літера ЛТД, 2011. 560 с.

21. Книга О. Ю. Веб-квест як різновид сучасної дидактичної гри / Вивчаємо українську мову та літературу. 2017. №19/20/21. С. 57-61.

22. Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації: матеріали методол. Семінару. Київ: Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2014. Ч. 2. 292 с.

23. Корицька Г. Р. На основі методу діяльності, використовуючи технологію онлайн-запитів, щоб навчити учнів українській мові / Г. Р. Корицька // Інформаційні технології і засоби навчання. 2018. Т. 65, № 3. С. 66-75.

24. Корицька Галина, Подлесна І.. Організація пошукової творчої діяльності учнів у процесі навчання української мови засобами веб-квест технології: навчально-методичний посібник. Ч. 2 / Українська мова і література в школі. 2019. №2. С. 26-39.

25. Корицька Галина. Навчальна програма тренінгу "Організація пошукової творчої діяльності учнів у процесі навчання української мови засобами веб-квест технології": (для вчителів української мови та літератури) / Українська мова і література в школі. 2018. №6. С. 55-63.

26. Корицька Галина. Організація пошукової творчої діяльності учнів у процесі навчання української мови засобами веб-квест технології: навч.-метод. посіб. для вчителів української мови та літератури. Ч. 1 / Українська мова і література в школі. 2019. №1. С. 30-38.

27. Королук Т. «Шукаємо знання у квесті» / Учитель початкової школи. 2014. №12. С. 37-38.

28. Краснобрижий І. В., Прокопов С. О. Деякі аспекти використання в навчальному процесі тренінгів з елементами квест-технологій / Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2019. № 2. С. 213-217.

29. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ : Знання, 2010. 384 с.

30. Лецюк І. З. Технологія веб-квест як дидактичний засіб організації самостійної роботи майбутніх учителів початкової освіти. 2014. Вип. 36. - С. 259-264.

31. Литвинова С. Г. Технології навчання учнів у хмароорієнтованому навчальному середовищі загальноосвітнього навчального закладу / Інформаційні технології і засоби навчання. 2015. Том 47 (№3). С. 49-66.

32. Матеріали другого регіонального науково-практичного семінару "Використання інтерактивних технологій навчання в мовній освіті молодших школярів": (28 березня 2013 року) / М-во науки і освіти України, Херсон. держ. ун-т. Факульт. дошк. та початк. освіти, Наук.-дослід. лаб. пед. дослідж. та інноваційно-освітніх технологій. Каф. філології; упоряд. І. А. Нагрибельна [та ін.]. Херсон: Херсонська міська друкарня, 2013. 304 с.

33. Мелешко Л. В. Формування мовленнєвої компетентності учнів у процесі навчання української мови з використанням комп'ютерних ігор / Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Т.60 (№4). С. 87-93.

34. Мірошник С. І. Організація квесту у вивченні літератури[Електронний ресурс] / С. І. Мірошник // Народна освіта: електронне наукове фахове видання. Режим доступу: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5363

35. Мішагіна О.Д. Використання квесту як засобу активізації навчальної діяльності учнів [Електронний ресурс] / Освіта.ua. Форум педагогічних ідей "Урок". – Режим доступу: http://osvita.ua/school/%20lessons_summary/edu_technology/34730/

36. Навчальні програми для загальноосвітніх навч. закл. із навчанням українською мовою. 1-4 класи. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2013. 392 с.

37. Нагрибельна І.А. Самостійна робота в системі підготовки майбутніх учителів початкових класів до навчання української мови : монографія. Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», 2016. 310 с.

38. Нагрибельна І.А. Шляхи впровадження самостійної роботи у фаховій підготовці майбутніх учителів початкової школи (на матеріалі курсу «Методика навчання української мови»). *Теоретична і дидактична філологія*. ПереяславХмельницький : ФОП Лукашевич О.М., 2012. Вип. 12. С. 73—76.

39. Науменко В.О., Захарійчук М.Д. Формування в дітей уміння говорити майстерно. *Початкова школа*. Київ, 2002. № 10. С. 13—16.

313. Науменко В.О. Читанка. Післябукварна частина. Київ : Грамота, 2012. 98 с.

40. Науменко В.О. Літературне читання 2 клас. Київ : Генеза, 2012. 160 с.

41. Науменко В.О. Літературне читання 3 клас. Київ : Генеза, 2014. 176 с.

42. Нікіфорова Ірина Петрівна. Оновлюємо методичне озброєння: (використання комп'ютерних технологій на уроках української мови і

літератури) / Джерела : газета освітян Херсонщини. 2018. №18 (31 жовт.). С. 4-5.

43. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. 2016. 36 с. Режим доступу: novashkola@mon.gov.ua.

44. Новак М. Теоретичні основи формування комунікативної компетентності молодших школярів / Початкова школа. 2014. № 2. С. 56-58.

45. Оксінчук Т. В. , Семенюк І. В. Інтеграція технології веб-квесту в освітні навчальний простір / Педагогічний пошук. 2018. № 1. С. 74–76.

46. Омельчук С. Формування мовленнєво комунікативних умінь у процесі вивчення синтаксису / Дивослово. 2006. № 9. С. 2–5.

47. Паршикова О. Застосування комунікативно-ігрових прийомів у формуванні міжкультурної комунікативної компетентності молодших школярів / Педагогіка. 2017. № 4. С. 33-41.

48. Пентиліук М.І., Маруніч І.І., Гайдаєнко І.В. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 224 с.

49. Пентиліук М.І., Горошкіна О.М., Нікітіна А.В. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови. *Українська мова і література в школі*, 2006. №1. С. 15-20.

50. Пентиліук М.І. Культура мови і стилістика. Київ : Вежа, 1994. 240 с. 346. Пентиліук М.І., Окуневич Т.Г. Методика навчання української мови у таблицях і схемах. Київ : Ленвіт, 2006. 134 с.

51. Петриченко Л.О. Контекстний підхід до професійної підготовки майбутнього вчителя в умовах реформування системи освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки: збірник наукових праць*. Глухів, 2015. Вип. 28. С. 16—25.

52. Пономарьова К. І. Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови: посіб. Київ : 2019. 131 с.

53. Попович Л. Формування комунікативної компетентності молодших школярів / Початкова школа. 2015. №1. С. 52-54.
54. Програми для середньої загальноосвітньої школи 1-4 класи. Київ, 2016. 224 с.
55. Програми для середньої загальноосвітньої школи 1-2 класи : Початкова школа, 2001. 296с.
56. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 3-4 класи : Початкова школа, 2003. 292с.
57. Програми для середньої загальноосвітньої школи для 1-4 класів. Київ : Початкова школа, 2013. 432 с.
58. Програми для середньої загальноосвітньої школи для 5-11 класів. Київ : Середня школа, 2013. 300 с.
59. Программы обучения по системе академика Л. Занкова 1-3 классы. Москва : Просвещение, 1993. 61 с.
60. Програма з української мови. Система розвивального навчання Ельконіна-Давидова. 1-4 класи. Харків : «Незалежний науково-методичний центр», 2012. 32 с.
61. Рекомендації Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя» (від 18.12.2006 р.). Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_975
62. Савченко О.Я. Літературне читання 2 клас. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2014. 160 с.
63. Савченко О.Я. Літературне читання 3 клас. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2014. 192 с.
64. Савченко О.Я. Літературне читання 4 клас. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2015. 192 с.
65. Семенів Наталія. Формування ІКТ-компетентності учнів на уроках української мови / Українська мова і література в школі. 2018. №2. С. 14-18.
66. Симониченко Т.А. Використання інноваційних технологій у роботі з молодшими школярами. *Рідна школа*, 2013. №3. С. 77—78.

67. Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник. Київ : Радянська школа, 1985. 188 с.
68. Сіранчук Н.М. Формування лексичної компетентності в учнів початкових класів на уроках української мови: Монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 288 с.
69. Сіранчук Н.М. Розвиток образного мовлення молодших школярів у процесі навчання української мови : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2008. 20 с.
70. Сіранчук Н.М. Зошит компетентнісно орієнтованих уроків мовлення 2 клас. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 60 с.
71. Сіранчук Н.М. Зошит компетентнісно орієнтованих уроків мовлення 3 клас. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 60 с.
72. Сіранчук Н. М. Зошит компетентнісно орієнтованих уроків мовлення 4 клас. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 60 с.
73. Сіранчук Н.М. Моделі породження мовленнєвого висловлювання (тексту) та їхній лексичний аспект. *Науковий вісник південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського*. Одеса, 2015. Вип.1. С.60—69.
74. Сіранчук Н.М. Лексична компетентність молодшого школяра у сучасній початковій освіті. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Житомир, 2015. Вип.1(79). С.129—133.
75. Сіранчук Н.М. Формування лексичної компетентності молодших школярів у руслі концепції розвивального навчання. *Вісник Глухівського НПУ ім. О. Довженка*. Глухів, 2015. Вип.28. С.150—156.
76. Сіранчук Н.М. Процес формування лексичної компетентності молодшого школяра у структурі теорії мовленнєвої діяльності. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Житомир, 2015. Вип.4(82). С.72—76.
77. Сіранчук Н.М. Обґрунтування створення методичної системи формування лексичної компетентності молодшого школяра шляхом аналізу

існуючих методичних систем розвитку мовлення. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. Херсон : Видавництво ХДУ, 2015. Вип. LXVIII. С. 90—95.

78. Сіранчук Н.М. Процес формування лексичної компетентності молодших школярів на основі моделей породження мовленнєвого висловлювання. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. Миколаїв : Видавництво МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2015. Вип. 54. С. 165—172.

79. Сіранчук Н.М. Формування лексичної компетентності молодшого школяра засобами словотворчої роботи. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*. Тернопіль, 2015. № 3. С. 52—58.

80. Сіранчук Н.М. Формування лексичної компетентності молодшого школяра засобом словотворчих вправ. *Початкова школа*. Київ, 2016. № 02(560). С.4—8.

81. Сіранчук Н.М. Основні принципи формування лексичної компетентності молодшого школяра. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. Миколаїв, 2016. Вип. 2 (51). С. 100—112.

82. Сіранчук Н.М. Проблема термінологічної номінації окремих видів лексичних помилок. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Кіровоград, 2017. Вип. 156. С. 95—100.

83. Сіранчук Н.М. Методична система формування лексичної компетентності молодшого школяра на уроках української мови як інноваційна педагогічна технологія. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. Миколаїв, 2017. Вип. 2 (57). С. 461—466.

84. Скрипка О.І. Використання інноваційних технологій на уроках української мови та літератури: з досвіду роботи / Вивчаємо українську мову та літературу. 2017. №19/20/21. С. 3-9.

85. Сокол І. М. Веб-квест як інноваційний метод формування творчої особистості / Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2013. № 2. С. 28-30.
86. Сокол І. М. Квест як сучасна інноваційна технологія навчання / Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. 2013. Вип. 7. С. 168-171.
87. Сокол І.М. Класифікація квестів / Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2014. Вип. 36. С. 369-374.
88. Томаш В.В., Давидович В.О. Особливості впровадження веб-квест технології в навчально-виховний процес / Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 13 : Проблеми трудової та професійної підготовки. 2017. Вип. 9. С. 87-91.
89. Формування комунікативної компетентності учнів молодшого шкільного віку засобами ігрової діяльності [Електронний ресурс] // Сайт Елени Лавровой: [офіц. сайт]. Електрон. текст. Фурсикова Т. Веб-квест як інноваційна медіаосвітня технологія / Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. 2015. Вип. 139. С. 116-118.
90. Хващевська О.О., Хорунжа В.С. Характерні особливості квест-технології як ефективного засобу навчання молодших школярів / Інноваційна педагогіка. 2019. Спецвип. С. 143-146.
91. Химинець В.В., Марія Кірик Інновації в початковій школі [Текст] / Тернопіль : Мандрівець, 2010. 312 с. (Інновації в освіті).
92. Хома Т.В. Комунікативна компетентність, її складові / Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія : Педагогіка та психологія. 2018. Вип. 1. С. 203-206.
93. Хоменко Л. Г. Технологія "Web-квест" як форма інтерактивного навчання молодших школярів в умовах НУШ / Інноваційні педагогічні рішення у початковій освіті: зб. наук. праць [за заг. ред. / О. А. Федій, відпов.

ред. Ю. Г. Павленко; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава: Видавець Шевченко Р. В., 2018. С. 134-141.

94. Хом'як І.М. Самостійна робота як компонент цілісного педагогічного процесу. *Українська мова і література в школах України*, 2016. № 7-8. С. 11—17.

95. Хомский Н. Аспекты теории синтаксиса. Москва : Изд-во МГУ, 1972. 259 с.

96. Хомский Н. О понятии «правило грамматики». Новое в лингвистике. – Москва : Изд-во иностр. лит., 1965. Вып. 4. С. 34—65.

97. Хомский Н. Язык и мышление. Москва : Изд-во МГУ, 1972. 122 с.

98. Хорошковська О.Н. Лінгводидактична система початкового навчання української мови у школах з російською мовою викладання : автореф. дис. ... д-ра пед. наук. Київ, 2000. 39 с.

99. Хорошковська О.Н. Лінгводидактична система початкового навчання української мови у школах з російською мовою викладання. Київ, 1999. 306 с.

100. Хорошковська О.Н. Развитие украинского моления младших школьников. Начальная школа. №8. С.14. 474. Цейтлин С.Н. Речевые ошибки и их предупреждение. СПб. : ИД «МиМ», 1997. 192 с.

101. Цейтлин С.Н. Семантика производного слова и детская речь. *Слово как предмет изучения : Сб. науч. тр. ЛГПИ им. А.И. Герцена*. Ленинград, 1977. С. 140—146.

102. Чавдаров С.Х. Методика викладання української мови в початковій школі. Київ : Радянська школа, 1940. 233 с.

103. Чепелюк Н.І. Збагачення словникового запасу учнів початкових класів дієслівними формами : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Одеса : Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К.Д.Ушинського.2001. 20 с.

104. Чепіль М.М., Дудник Н.З. Педагогічні технології: навч. посіб. / Київ : Академвидав, 2012. 223 с. (Альма-матер).

105. Чернюк Галина. У пошуках намиста богині Лади: урок-квест на повторення правил написання прикметників / Дивослово. 2018. №2. С. 2-4.

106. Чистякова І.А. Значення технології веб-квест для сучасної школи / Освіта для ХХІ століття: виклики, проблеми, перспективи: матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції 29-30 жовтня 2019 року / Мін-во освіти і науки України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. Т. 1. С. 106-110.

107. Чижова Т.И. Основы методики обучения стилистике в средней школе. Москва : Просвещение, 1987. 176 с.

108. Чистовская Н.А. Преодоление лексических недочетов в письменной речи учащихся 8 класса. *Вопросы повышения культуры речи учащихся*. Москва: Изд-во АПН РСФСР, 1960. 196 с.

109. Чудинова И.С. Методика обогащения словарного запаса учащихся на основе учета семантической сочетаемости слов : дис. ... канд. пед. наук. Москва, 1981. 192 с.

110. Шанский Н. Очерки по словообразованию. Москва : Изд-во МГУ, 1968. 310 с.

111. Шатова Е.Г. Методика формирования у учащихся обобщенных знаний при обучении орфографии : автореф. дис. ... д-ра пед. наук. Москва, 1990. 32 с.

112. Шахнарович А.М. Детская речь. *Лингвистический энциклопедический словарь*. Москва : Сов. энциклопедия, 1990. С. 131—132.

113. Шахнарович А.М. Место семантического компонента в языковой способности. *Семантика языковых единиц и текста : (Лингвист, и психолингвист, исслед.)*. Москва, 1979. С. 5—18.

114. Шахнарович А.М. Некоторые психолингвистические закономерности развития речи. *Психологические основы рационализации познавательно-практической деятельности учащихся : Сб. науч. тр.* Ярославль, 1975. Вып. 148. С. 86—94.

115. Шахнарович А.М. Языковая способность. *Лингвистический энциклопедический словарь*. Москва : Сов. энциклопедия, 1990. 617 с.
116. Шевченко В.Ф. Формирование у учащихся творческих приемов работы с художественным текстом : автореф. дисс. ... канд. психол. наук. Київ, 1994. 36 с.
117. Шмелев Д.Н. Проблемы семантического анализа лексики. Москва : Наука, 1973. 279 с.
118. Шмелев Д.Н. Слово и образ. Москва : Наука, 1964. 120 с.
119. Шрамм А.Н. Очерки по семантике качественных прилагательных (на материале современного русского языка). Ленинград, 1979. 134 с.
120. Шрагина Л.И. Значение метафоры для процесса понимания. *Сб. : «Сучасна психологія в ціннісному вимірі». Матеріали Третіх Костюківських читань*. Київ : 1994. С.124—125.
121. Шрагина Л.И. Логика воображения. Одесса : Полис, 1995. 111 с.
122. Шрагина Л.И. Процесс конструирования метафоры как элемент развивающего обучения и интеллектуального тренинга. *Сб. : «Сучасна психологія в ціннісному вимірі». Матеріали Третіх Костюківських читань*. Київ, 1994. С.288—289.
123. Штерн І.Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики. Київ : АртЕК, 1998. 336 с.
124. Шярнас В. Лингводидактические проблемы обогащения речи учащихся. Вильнюс : НИИП, 1977. 95 с.
125. Щеголева Г.С. Системный подход в работе над развитием связной речи младших школьников: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Ленинград, 1985. 17 с.
126. Щерба Л.В. Языковая система и речевая деятельность. Москва : Наука, 1974. 428 с.
127. Яворська С.Т. Становлення і розвиток методики української мови в початкових класах (XVI – XX ст.). Слов'янськ: ПП «Канцлер», 2004. 335 с.

499. Ягодовский К.П. Вопросы общей методики естествознания. М.: Учпедгиз, 1951. 365 с.

128. Ягодковская В.К. Особенности словаря устной речи учащихся 1 класса : дис. ... канд. пед. наук. Москва, 1952. 401 с. 501. Якиманская И.С. Развивающее обучение. Москва : Педагогика, 1979. 144 с.

129. Яковлева В.Н. Обогащение словарного запаса учащихся IV—VI классов глагольной лексикой (на основе работы с лексико-семантическими группами) : дис. ... канд. пед. наук. Москва, 1973. 235 с.

130. Яременко В. Новий тлумачний словник української мови. Київ: Аконт, 2008. 862 с.